

INFO EN REGISTRATIE
www.beautifubac.com

Een symposium over primair
en secundair lymfoedeem
(ongeacht de oorzaak)

Programma

Fysiopathologie van lymfoedeem - Prof. dr. Chris Monten (20')

Lymfeconventie / Conservatieve therapie - Dr. Tina Decorte (20')

Heelkundige mogelijkheden - Dr. Liesl De Graeve (20')

PAUZE

Lipoedeem - Mevr. Vickie Van Besien (20')

Rondetafelgesprek (30 ó 40')

- Lymfoedeem en positiviteit
- Gynco's
- Esperanza

UZ Gent
restaurant,
ingang 8

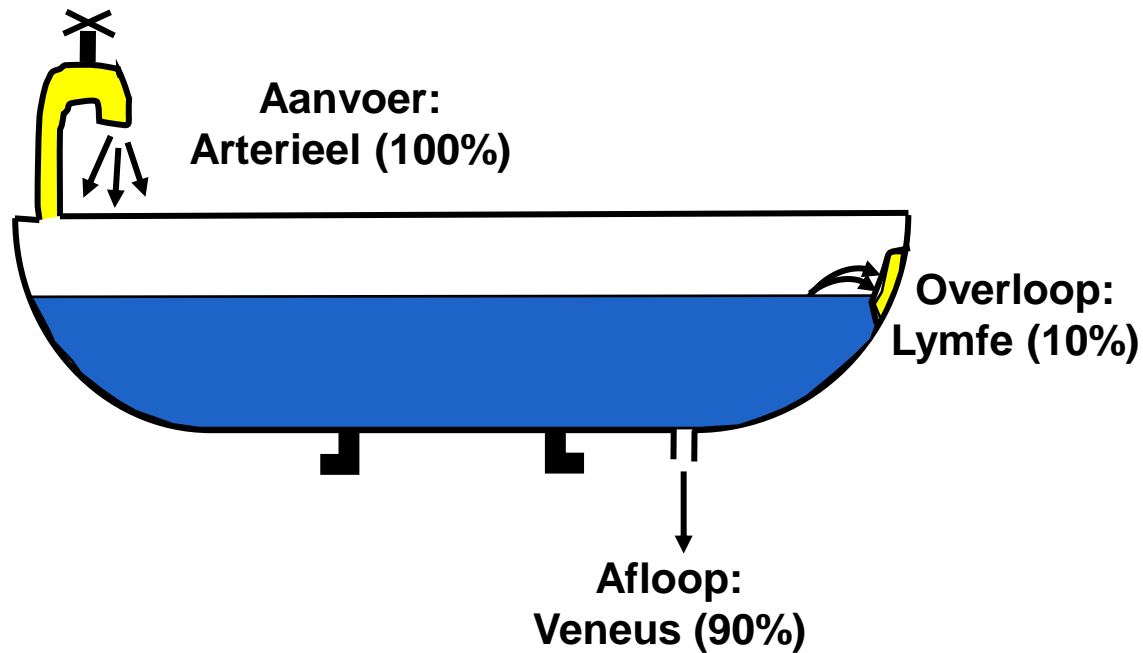
Bezoek de
standen vanaf
18:00

Voor patiënten
en zorgverleners
(accreditering)

LYMFOEDEEM:

FYSIOPATHOLOGIE

LYMFATISCHE SYSTEEM

LYMFATISCHE SYSTEEM

Twee systemen: Gesloten versus Open

– Capillaire filtratie

- Arteriële aanvoer (ca. 20 l/d) **Gesloten systeem**
- Veneuze afvoer (ca. 17 l/d) **Hart = pomp**

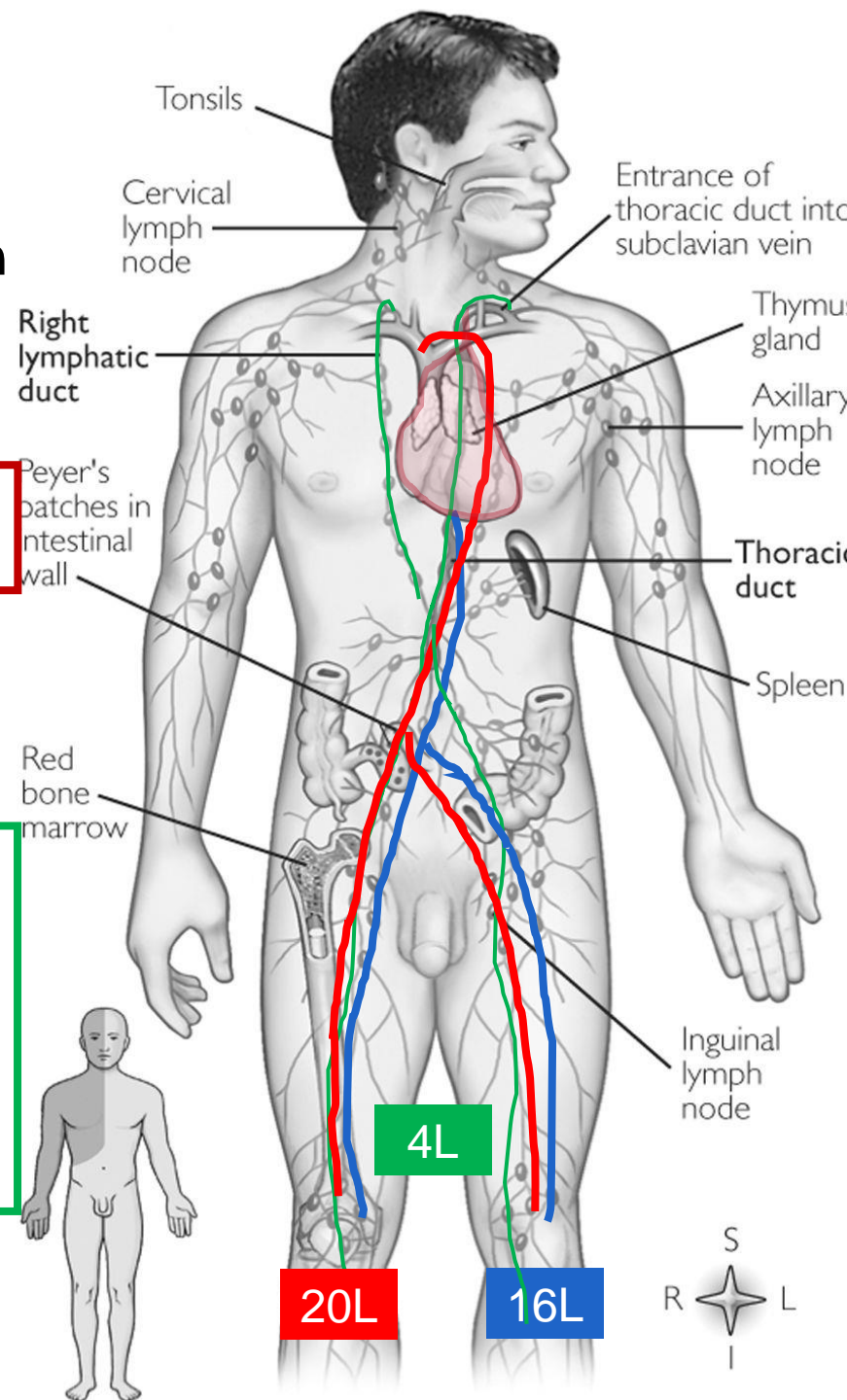
– Lymfatische afvoer (ca. 3 l/d)

– Lymfe-organen:

- Primaire: beenmerg, thymus (lymfocyten productie/maturatie)
- Secundaire: Tonsils, milt, Peyer's platen, appendix, MALT, **lymfeklieren**

Transport

- **Open systeem**
- **Unidirectioneel (richting hart)**
- **Hart ≠ pomp – veel lagere flow (ca. 100-500x trager)**

LYMFATISCHE SYSTEEM

- Homeostase van het interstitieel vocht
  - Proteïne-concentratie
- Immuniteit
  - Route voor immuuncellen en antigenen
- Absorptie vet en vitaminen uit het digestieve systeem
- Aanvoer van voedingsstoffen
- Afvoer van afvalstoffen

LYMFATISCHE SYSTEEM

– Interstitium

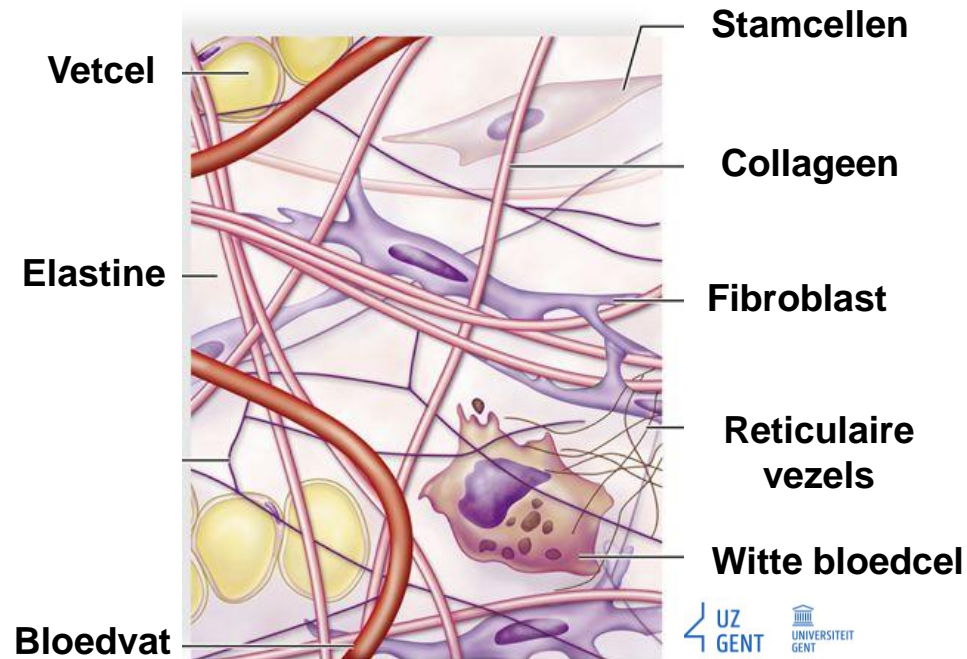
– **Vast:** extracellulaire matrix (ECM)

– Collageen als frame-structuur

– Proteoglycanen (glyco-amino-glycanen: negatief geladen poly-sacchariden die vochtbalans helpen in stand houden), elastine, fibrine...

– **Vloeibaar:** interstitieel vocht:

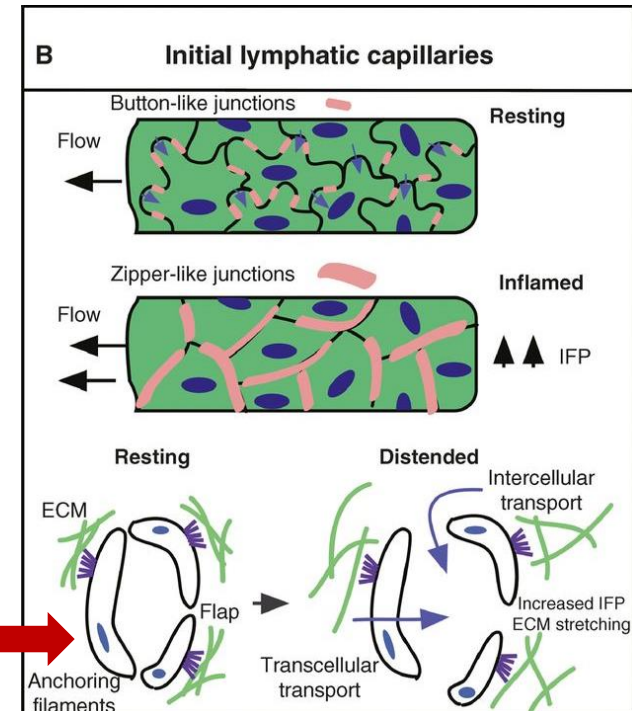
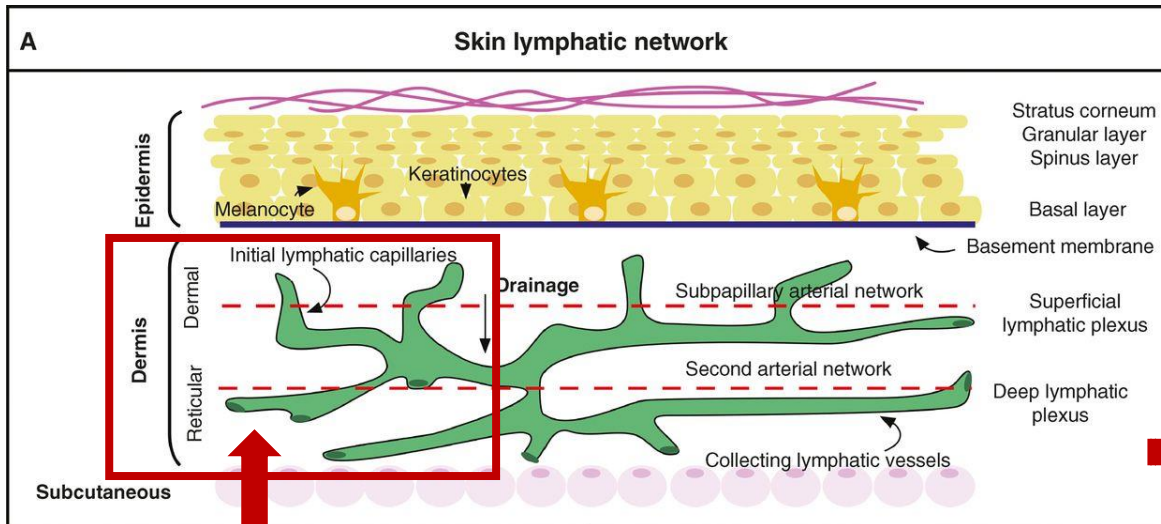
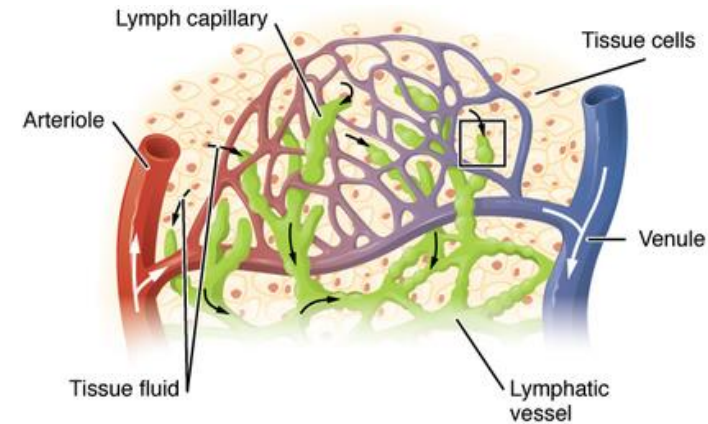
– samenstelling = +/- gelijk aan lymfevocht

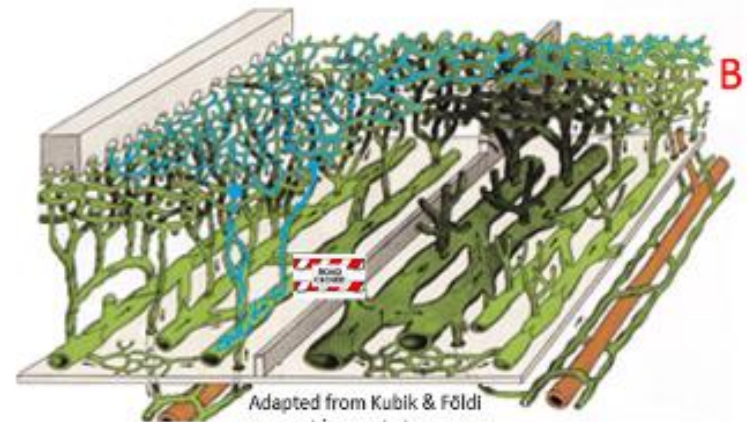
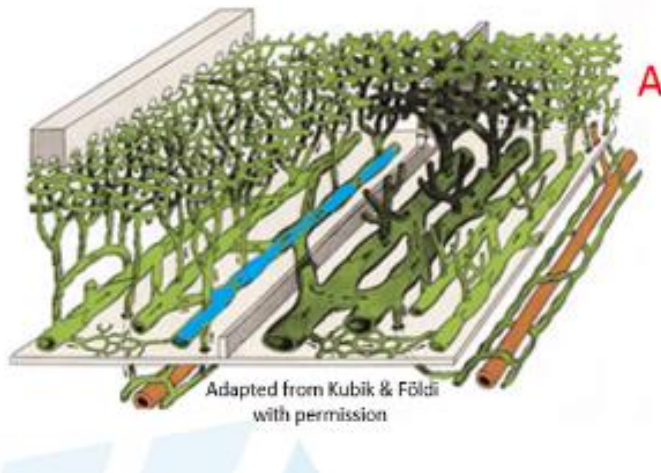
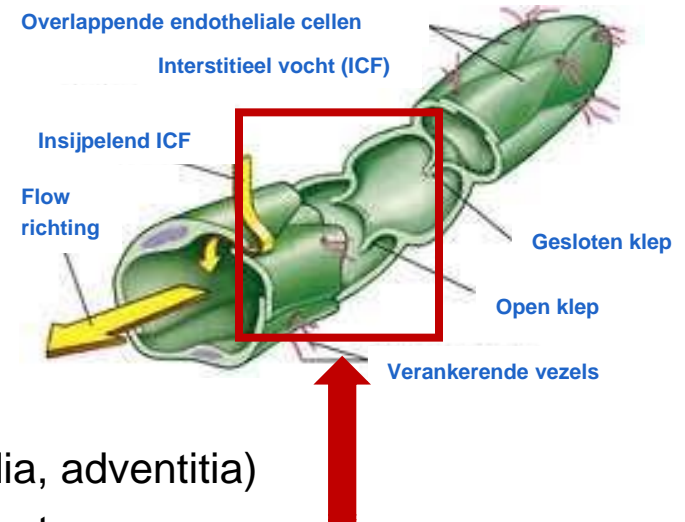
LYMFATISCHE SYSTEEM

- Interstitium
- **Lymfecapillairen**
  - Blind eindigend, 10-60µm diameter
  - Bedekt met Lymfatische Endotheliale Cellen (LEC)
  - Ankerfilamenten → primair klepsysteem
    - Elastische vezels die lymfevaten verankeren in ECM
    - Tensie afhankelijk van interstitiële druk
      - Rustfase: geen flow
      - Toenemende interstitiële druk: insijpeling vocht

LYMFATISCHE SYSTEEM

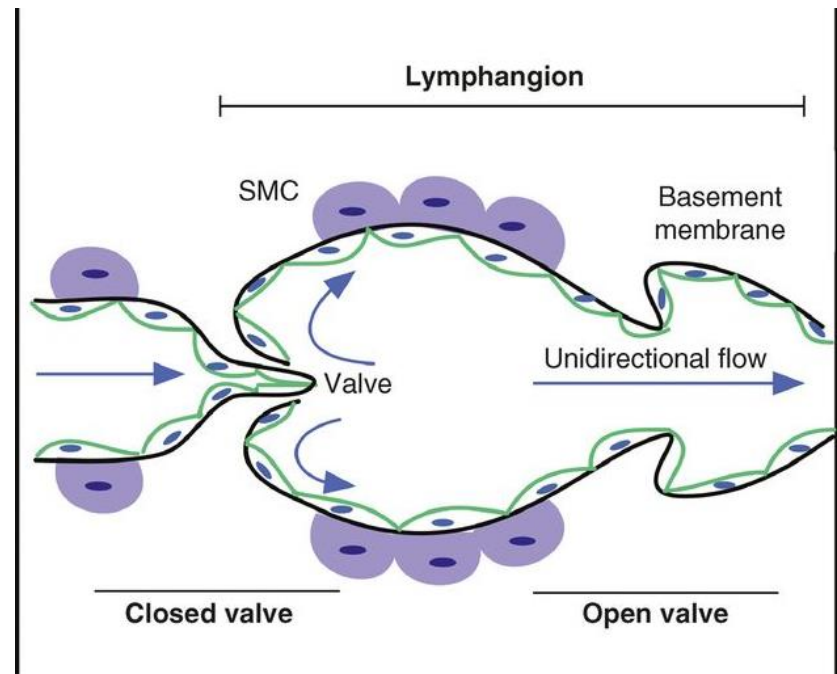
- Interstitium
- Lymfocapillairen
- **Lymfocollectoren**
  - Klepsysteem
    - Retrograde flow vermijden
  - Smooth muscle cells:
    - Zelfde structuur als bloedvaten (intima, media, adventitia)
    - Geleidelijke overgang van capillair naar collector
- Sluiten aan op lymfeklieren

LYMFATISCHE SYSTEEM

Het pompsysteem

- Lymfecapillairen → passief
- Lymfecolectoren → actief: propulsie van lymfevocht
  - Intrinsieke lymfepomp
    - Smooth muscle cells → ritmische contractie
    - Pacemaker cells
    - Uitlokkende factor: preload/afterload/transmurale druk, intraluminese druk, neurale stimulus
  - Extrinsieke lymfepomp
    - **Skeletspiercontractie**
    - Arteriële pulsatie
    - Beweging van omgevende organen

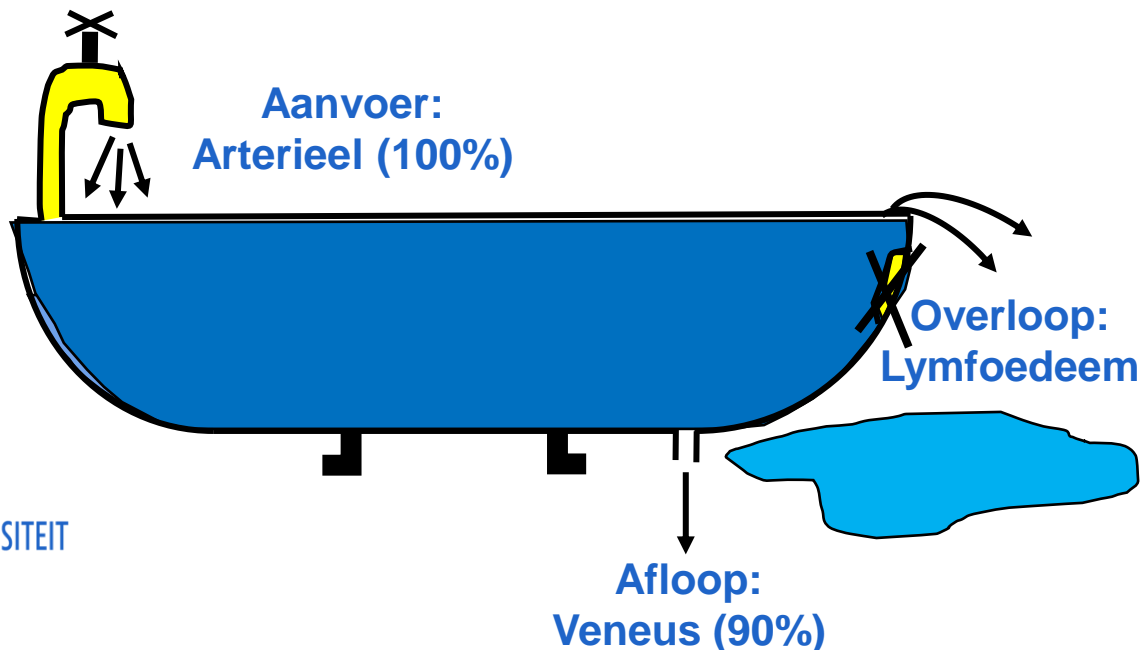

LYMFATISCH SYSTEEM → LYMFOEDEEM

Verstoring in balans tussen aanvoer en afvoer van weefselvocht

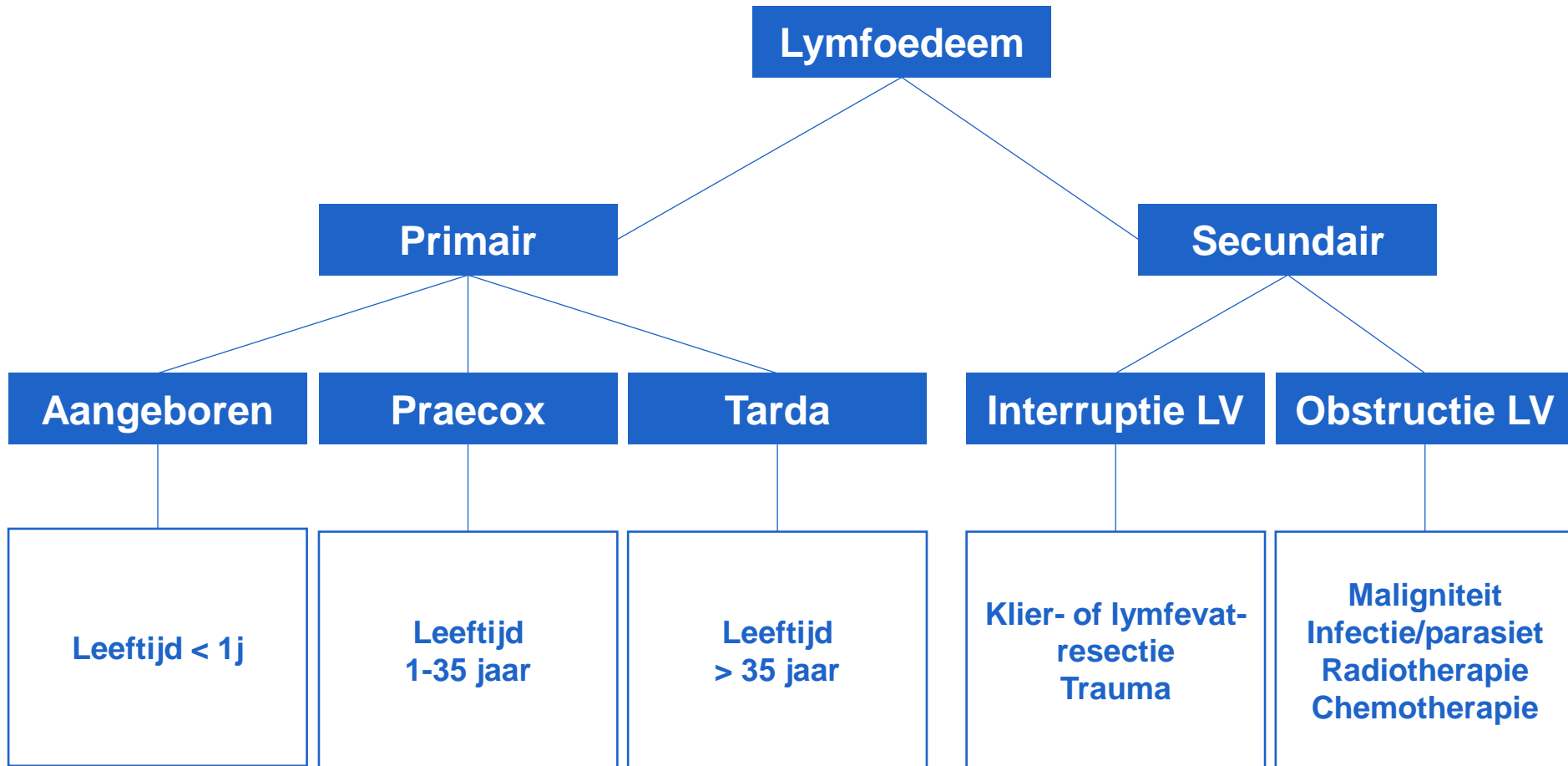
- Preload:
    - Infectie, insectenbeet, arthritis, hydratatie/spoelen, warmte...
    - Renaal falen, hartfalen, veneuze insufficiëntie...
- ↕
- Afterload:
    - Primair: insufficiënte lymfevatstructuur
    - Secundair: beschadigde lymfevatstructuur

DIAGNOSE

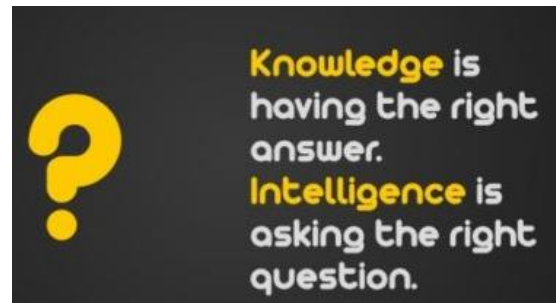
LYMFOEDEEM

– Verschillende vormen

DIAGNOSE LYMFOEDEEM

- **Anamnese:** voorgeschiedenis, klachten, evolutie...
- **Klinisch onderzoek**
  - Pitting teken
  - Stemmer teken
  - Huidverkleuring? Vlekken? Infectie (erysipelas)? Huidstatus? Schimmelinfectie?...
- **Metingen**
  - Volumetrie
  - Perimetrie (meting om de 4cm) → Verschilmeting
  - *Impedantie*
  - *Moisture meter*
  - ...

DIAGNOSE LYMFOEDEEM

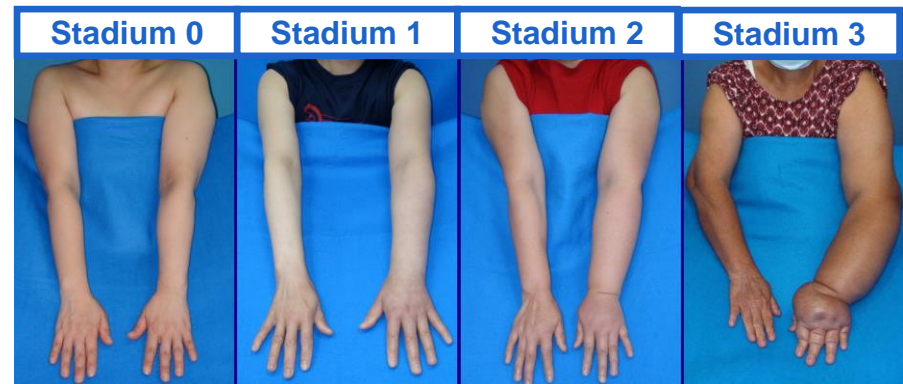
– Klinische stadia volgen ISL

– Reversiebele stadia:

- Stadium 0: Subklinisch lymfoedeem, intermitterend zwellings- of zwaartegevoel
- Stadium 1: Intermittente zwelling, voorbijgaand met hoogstand

– Irreversiebele stadia:

- Stadium 2: Zwelling die niet voorbijgaat met hoogstand alleen
- Stadium 3: Lymfostatische elephantiasis

¹ LYMPHOLOGY, 2013, ISL CONSENSUS STATEMENT

DIAGNOSE LYMFOEDEEM

– Technische onderzoeken

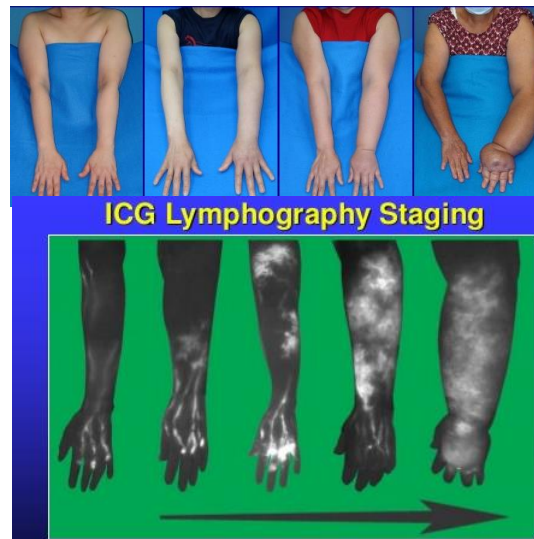
– Lymfescintigrafie

- Fase 1: in rust
- Fase 2: na lichte inspanning
- Fase 3: na 1h wandelen

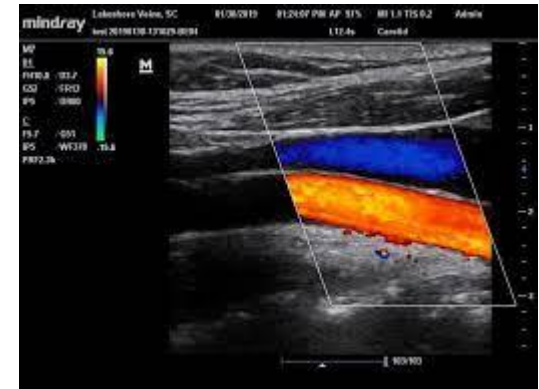
– Indocyaangroen

- Linear
- Splash
- Stardust
- Diffuse

Progression of Lymphedema

– Echo duplex (thrombose?)

– Andere: uitsluiten recidief/maligniteit

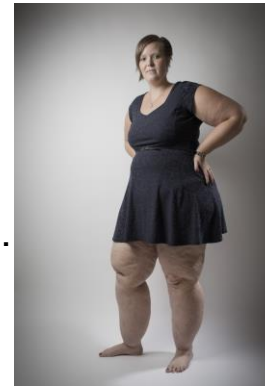
- PET-CT
- CT thorax-abdomen
- ...

DIFFERENTIEEL DIAGNOSE

– Lipoedeem

- Vooral thv. de benen
- Typisch geen zwelling voeten (handen)
- Pijn, snel blauwe plekken, gewrichtsproblemen...
- Cellulitis

– Veneus oedeem

- Zwaarte en vermoeidheid in benen
- Zichtbare spataders
- Huidverkleuring, vooral aan enkels
- Dunne, kwetsbare huid
- Moeilijk genezende wonden

– Kaposi sarcoma

- HIV

– Pretibiaal myxoedeem (Graves' dermatopathie)

- Non-pitting oedema
- Voorkant been en voetrug – verheven letsels

BEHANDELING

Handwritten text in a square frame, likely a calligraphic quote or motto.

CONSERVATIEVE BEHANDELING: VIER PIJLERS

- Preventie infectie
- Hydratatie huid

- Zwachtelen
- Compressieve kleding

Korte rek!!

Preventie

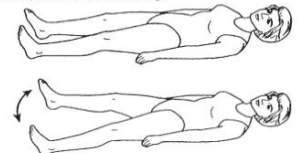
Compressie

Actieve oefeningen

- Eigen spierpomp

Leg Slides

- Lie with both legs straight. Slide your leg out to the side and return it to the center. Keep your knees straight and pointing up during the exercise. Repeat with the other leg.

Ankle Exercises

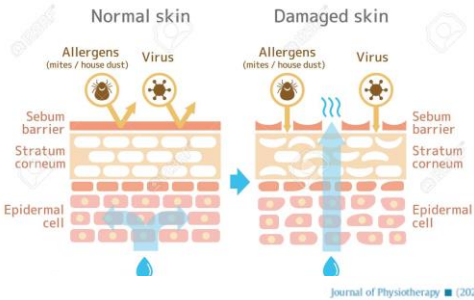
Ankle Pumps

- Move your foot up and down as if pushing down or letting up on a gas pedal in a car. Repeat 10 times. Repeat with other foot.

Ankle Inversion / Eversion

- Move your foot side to side. Repeat 10 times.

Journal of
PHYSIOTHERAPY

journal homepage: www.elsevier.com/locate/jphys

Research

Manual lymphatic drainage with or without fluoroscopy guidance did not substantially improve the effect of decongestive lymphatic therapy in people with breast cancer-related lymphoedema (EforT-BCRL trial): a multicentre randomised trial

Tessa De Vrieze^{a,b}, Nick Gebruers^{b,c}, Ines Nevelsteen^d, Steffen Fieuws^e, Sarah Thomis^f, An De Groef^{a,b}, Wiebren AA Tjalma^{g,h}, Jean-Paul Belgradoⁱ, Liesbeth Vandermeeren^j, Chris Monten^k, Marianne Hanssens^l, Nele Devoogdt^{a,b}

In alle groepen volumereductie
Geen verschil tussen de methodes (Vodder vs. Oedema)
Geen verschil tussen lymfedrainage en 'sham' therapie

COMPRESSION

COMPRESSIE

KOMPRESSIE

KOMPRESSION

compressão

CYWASGL

СТИСНЕННЯ

การบีบอัด

compressió

दबाव

компрессия

COMPRESSIE

þjöppun

συμπίεση

KINESITHERAPIE >> LYMFEDRAINAGE ALLEEN

- ▶ Koordvorming (axillary webbing syndrome - cording) → fricties

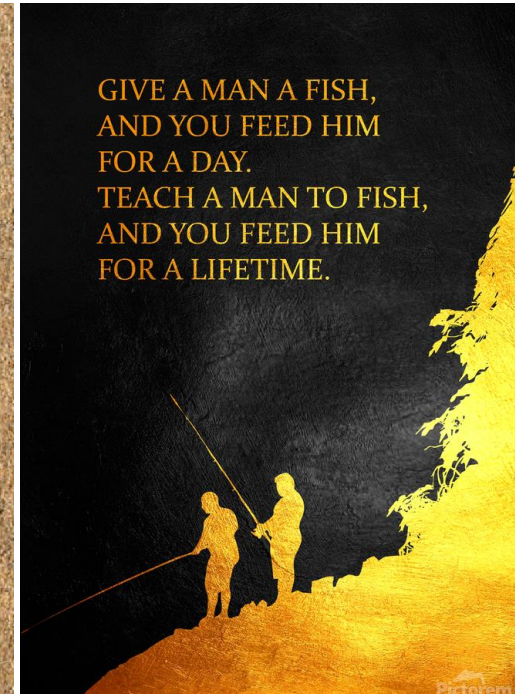
- ▶ Stramheid spieren/verklevingen → stretch-oefeningen, manuele therapie
- ▶ Moeilijke locaties (pubis, tenen...)
- ▶ Beweglijkheid arm/schouder
- ▶ Toezicht op huidkwaliteit
- ▶ Activiteit, oefeningen... onder compressie
- ▶ Zwachtelen

Wat is dan nog de rol van de kinesist?

GIVE A MAN A FISH,
AND YOU FEED HIM
FOR A DAY.
TEACH A MAN TO FISH,
AND YOU FEED HIM
FOR A LIFETIME.

Prof. Dr. Chris Monten

Radiotherapie-oncologie
Coördinator Lymfekliniek
UZ Gent -UGent

Mail: Lymfekliniek@uzgent.be

